

Zápasy a utrpenie svätého apoštola Andreja Prvopovolaného.

Pamiatka svätca sa podľa cirkevného kalendára oslavuje 20. 6. (prenesenie ostatkov), 30. 6. (12. apoštolov), 30. 11., v občianskom kalendári pripadá na 3. 7. (prenesenie ostatkov), 13. 7. (12. apoštolov) a 13. 12.

Svätý Christov apoštol Andrej Prvopovolaný bol synom Žida menom Jonáš a bratom svätého i vrchného apoštola Petra. Pochádzal z mesta Betsaida. Keďže pred manželským zväzkom uprednostňoval panictvo, neoženil sa. Keď sa dopyčul, že svätý Ján Predchodca ohlasuje na Jordáne pokánie, všetko zanechal a odišiel za ním, aby sa stal jeho učeníkom. Keď tento ukazoval a hovoril na okoloidúceho Christa: „*Hľa, Baránok Boží*“ (Jn 1, 29b. 36b), vtedy svätý Andrej opustil Krstiteľa a nasledoval Christa. Tak isto vyhľadal svojho brata Šimona Petra a riekol mu: „*Našli sme Mesiáša, zvaného Christos*“ (Jn 1, 41b) a priviedol Petra k Iisusovi. Potom, keď bratia spoločne lovili ryby na brehu Galilejského mora, na Christovu výzvu: „*Pod'ťe za mnou a urobím vás rybármi ľudí*“, Andrej zanechal siete a spolu s bratom išiel za Ním (Mt 4, 20). Bol nazvaný Prvopovolaným, lebo nasledoval Iisusa skôr, než ostatní apoštoli. Po Strastiach a Vzkriesení prijal rovnako Svätého Ducha, Ktorý naň zostúpil v podobe ohnivého jazyka (Sk 2, 3). Pri losovaní misijných krajín mu boli pridelené kraje a mestá Bitýnia, Propontída, Chalkedón, Byzantion, Thrákia, Makedónia, kraje až po Čierne More a Dunaj, Thessália, Hellas, Achája, Amintin, Trapezunt, Heraklia a Amastrida.¹ Svätý Andrej poprechádzal pri ohlasovaní Christovej viery tieto mestá i krajiny, pričom všade ho čakalo množstvo útrap a strádání, no s Božou pomocou znášal za Christa všetky príkoria.

Najväčšie muky si prežil v meste zvanom Sinope, kde ho váľali a vláčili po zemi, chytajúc ho za ruky a nohy, bili polenami, hádzali doň kamene, lámali mu prsty a vyrážali zuby. Božia blahodať ho však opätovne uzdravila a vyliečila z rán. Odtiaľto sa pobral ďalej do miest a krajín - Neocézarea, Samosata, Alany, do krajiny Abaskov, Zigov a Bosporcov. Potom sa preplavil do thráckeho mesta Byzantion, kde ohlasoval Christa ako prvý. Keď mnohých poučil, ustanovil cirkvi presbyterov a za biskupa mesta rukopoložil Stachia. Sám však pokračoval v apoštolskej činnosti a obišiel Pont, pobrežie Čierneho mora, Skýthiu, aj obyvateľov Chersonu. Z Božej Prozreteľnosti prišiel až ku rieke Dneper a nocoval pri kyjevských vrchoch. Svojim spoločníkom hovoril: „*Verte mi, že na týchto vrchoch zažiari Božia blahodať. Bude tu veľké mesto a Hospodin tu zbuduje veľa chrámov, aj osvieti svätým krstom celú ruskú zem.*“ Keď vystúpil na vrchy, požehnal ich a vztýčil kríž, aby predzvestoval, že tunajší národ prijme vieru od jeho apoštolskej katedry v Byzantione. Idúc vyššie, dostal sa až na miesto, kde dnes stojí Veľký Novgorod. Potom navštívil Rím a vrátil sa do gréckeho kraja Epir. Po príchode do Thrákie povzbudzoval kresťanov a ustanovoval im biskupov a vedúcich. Prejdúc mnohými krajinami, prišiel na Peloponéz, do achájskeho mesta Patra, kde prebýval u váženého muža menom Sosij. Apoštol tohto človeka uzdravil a následne obrátil ku Christovi celé mesto. Vtedy uverila aj Maximilla, žena miestodržiteľa Egeáta Anfipáta, ktorá bola tak isto uzdravená z choroby skladaním Andrejových rúk, ako aj miestodržiteľov brat Stratoklij a mnohí iní.

Zúrivy Egeát dal svätého apoštola zatknúť a zavesiť na kríž, o

om achájski presbyteri a diakoni píše takto: „*My, všetci presbyteri a diakoni cirkví Acháje, píšeme o utrpení svätého apoštola Andreja, ktoré sme videli na vlastné oči. Všetkým cirkvám, ktoré sa nachádzajú na východe i západe, na juhu i na severe. Pokoj vám, aj všetkým veriacim v jediného Boha, dokonalého v Trojici, pravého, nerodeného Otca, pravého rodeného Syna, pravého Ducha Svätého, Ktorý vychádza z Otca a spočíva na Synovi. Tejto viere sme sa naučili od svätého Andreja, apoštola Iisusa Christa, ktorého utrpenie sme bezprostredne videli a popíšeme ho.*“

Udialo sa to takto. Po svojom príchode do mesta začal miestodržiteľ nútiť veriacich, aby priniesli obeť modlám. Apoštol sa pokúsil miestodržiteľa odvrátiť od uctievania klamných bohov a predostrieť mu Tajomstvo Kríža: „*Ó, keby si zatúžil poznať tajomstvo Kríža – ako Stvoriteľ ľudského pokolenia zo Svojej lásky k nám dobrovoľne pretrpel muky na Kríži, pretože On poznal aj čas Svojho utrpenia, aj prorokoval o Svojom trojdňovom Vzkriesení. A keď s nami sedel na Poslednej Večeri, hovoril o Svojom zradcovi, hovoriac o budúcnosti, ako o minulosti, aj dobrovoľne išiel na to miesto, kde mal byť vydaný do rúk Židov. ... Tento (druh) popravky je Tajinou ľudskej obnovy, ... spása vykonaná skrze Kríž. Prvý človek voviedol (do sveta) smrť skrze drevo priestupku (1 Mjž 2, 16-17) a pre ľudský rod bolo potrebné, aby bola smrť zničená skrze drevo utrpenia. A ako prvý človek, ... bol stvorený z čistej zeme, tak náležalo, aby sa z čistej Panny narodil Christos, dokonalý človek, ... a zároveň ... Boží Syn, Ktorý stvoril prvého človeka, aby opäť navrátil večný život, ktorý všetci ľudia stratili. A ako prvý človek zhrešil, keď vystrel (svoje) ruky k stromu poznania dobra a zla, tak pre spásu ľudí bolo náležité, aby Boží Syn vystrel Svoje ruky na Kríži kvôli nezdržanlivosti ľudských rúk, a (aby) za sladký pokrm zo zakázaného stromu okúsil horkú žľč (Ž 68, 22 – podľa LXX; Mt 27, 34. 48).*“

O Tajomstve Eucharistie hovoril apoštol takto: „*Ja prinášam každodenne Jedinému, Pravému a Všemocnému Bohu nie dym kadidla, ani mäso volov, ani krv kozlov, ale nepoškvrneného Baránka, Ktorý bol prinesený ako obeť na oltári Kríža. Všetci veriaci ľudia prijímajú účasť na Jeho najčistejšom Tele a okusujú Jeho*

Krv, predsa však Tento Baránok zostáva úplným a živým, hoc' sa skutočne prebodáva. ... Súc' zabitý žije, a súc' obetovaný i zakúšaný zostáva úplný vo Svojom Kráľovstve."

Aj potom, čo bol Andrej vsadený do väzenia, neprestával poučovať národ, ktorý k nemu prichádzal a vyzýval všetkých k trpezlivému a radostnému prijatiu útrap za Christa: *„Ak aj je nutné báť sa múk, tak len tých, ktoré nemajú konca. Ľudské hrozby a vyhrážky sú podobné dymu – keď sa objavia, z ničoho nič sa tratia.“* Keďže bol svätý apoštol vytrvalý vo vyznávaní Christa, miestodržiteľ prikázal, aby ho traja kati palicovali dovtedy, až kým sa nevystriedajú sedem ráz. Potom ho opäť priviedli k Egeátovi, ktorému smelo povedal: *„Ja som služobník Christovho Kríža a túžim po smrti na kríži.“* Tak prikázal rozhnevaný miestodržiteľ zavesiť svätého Andreja na kríž. Keď prišiel na miesto, kde mal byť ukrižovaný, uvidel pripravený kríž a zvolal mocným hlasom: *„Raduj sa, Kríž, posvätený Christovým Telom a ozdobený Jeho údmí ako perlami! Kým nebol na tebe ukrižovaný Hospodin, vzbudzoval si v ľuďoch hrôzu, no teraz ťa milujú a prijímajú s túžbou, lebo vedia, akú v sebe skrývaš radosť, aj aká je za teba odmena Prijmi ma s veselosťou, lebo som učeník Toho, Ktorý bol na tebe povýšený. ... Vezmi ma spomedzi ľudí a zver ma môjmu Učiteľovi, aby ma skrze teba prijal Ten, Ktorý ma skrze teba vykúpil.“*

Toto hovoriac, zobliekal zo seba svoje rúcha a podával ich mučiteľom. Tí ho zodvihli na kríž a priviazali mu ruky i nohy. Miestodržiteľ ho totiž nechcel pribiť klincami, aby neumrel rýchlo, ale aby vytrpel o najväčšie muky. Okolo neho stál veľký zástup národa, okolo 20 tisíc ľudí. Medzi nimi bol aj Egeátov brat menom Stratoklij, ktorý prevolával spoločne s národom: *„Nespravodlivo trpí taký svätý muž.“* Apoštol aj z kríža posilňoval veriacich a povzbudzoval ich, aby znášali dočasné muky, lebo žiadne mučenie nezaväži v porovnaní s večnou odmenou. Následne sa celý národ vybral k Egeátovmu domu, zvolávajúc a hovoriac: *„Je nepatričné, aby svätý a čestný človek, dobrý, ušľachtilých mravov, krotký i premúdry učiteľ takto trpel. Ale je potrebné sňať ho z kríža, lebo on, visiak už druhý deň na kríži, neprestáva vyučovať pravdu.“*

Vtedy sa miestodržiteľ zľakol zástupu a vybral sa s nimi, aby Andreja sňali z kríža. Apoštol však namietal: *„Neprajem si, pokiaľ žijem, aby som bol sňatý ..., lebo už vidím svojho Kráľa, už sa Mu klaniam, už stojím pred Ním.“* A skutočne, keď ho sluhovia chceli zvesiť z kríža, nemohli sa k nemu priblížiť. Aj iní, ktorí sa ho snažili odviazať, nemohli, lebo ich ruky sa stávali nevládne. Potom zvolal svätý Andrej mocným hlasom: *„Hospodine, lisuse Christe! Nedopušť, aby som bol sňatý z kríža, na ktorom som zavesený pre Tvoje meno, no prijmi ma, môj Učiteľ, Ktorého som si zamiloval, Ktorého som poznal, Ktorého vyznávam, Ktorého túžim vidieť, skrze Ktorého som sa stal tým, čím som! Hospodine, lisuse Christe, prijmi môjho ducha v pokoji, lebo už mi nastal čas prísť k Tebe a uzrieť Ťa, po Ktorom tak veľmi túžim! Prijmi ma, dobrý Učiteľ, a nedovoľ, aby som bol sňatý z kríža skôr, než prijmeš môjho ducha!“*

Keď to hovoril, ako blesk z neba ho zasiahla žiara, ktorú všetci videli, a žiarila okolo neho tak silno, že porušiteľné ľudské oko nebolo schopné na ňu hľadiť. Toto nebeské svetlo žiarilo okolo neho asi pol hodiny, a keď jas prestával, svätý apoštol vypustil ducha a odišiel, aby predstúpil pred Hospodina. Keď Maximilla pochopila, že svätý Andrej zosnul, s veľkou úctou sňala jeho telo, pomazala ho drahocennými vonnými masťami a položila do svojho vlastného hrobu. Rozhnevaný Egeát sa plánoval mstiť národu i verejne popravovať tých, čo sa mu vzopreli. Avšak v tej chvíli naň zaútočil démon a ním mučený zomrel miestodržiteľ uprostred mesta. Jeho brat Stratoklij ho prikázal pochovať, no netúžil po ničom z jeho majetku, hovoriac: *„Nedopušť, môj Hospodine, lisuse Christe, aby som sa dotkol čohokoľvek z pokladníc môjho brata, žeby som sa nepoškrnil jeho hriechom, lebo on, milujúc márnivý majetok, odvážil sa zabiť Hospodinovho apoštolu.“*

Toto sa udialo v posledný novembrový deň, v Acháji, v meste Patra, kde až podnes získavajú ľudia na príhovory apoštola mnohé dobrodenia. Bázeň spočívala na všetkých a nebolo nikoho, kto by neveril v nášho Spasiteľa, Boha, Ktorý chce všetkých spasiť a priviesť k poznaniu pravdy (1 Tim 2, 4), Ktorému nech je sláva na veky vekov. Amiň.

Po mnohých rokoch boli ostatky svätého apoštola Andreja prenesené na príkaz veľkého cisára Konštantína do Konštantínopola a uložené v chráme svätých Apoštolov.

Na príhovor Tvojho apoštola, Christe, Bože, upevni Svojich verných v pravosláví a spas nás. Amiň.

Na základe Životov svätých sv. Dimitrija Rostovského spracoval jer. Peter Dobrík
https://azbyka.ru/otechnik/Dmitrij_Rostovskij/zhitija-svjatykh/1059